

Sygn. akt **V Pz 26/16**

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant: asystent sędziego Paulina Jacenko

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2016 r. w Kaliszu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o z siedzibą w K.

przeciwko A. S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Rejonowego w Kaliszu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 02 sierpnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt IV P 138/16

postanawia:

oddalić zażalenie

/SSO Stanisław Pilarczyk/

UZASADNIENIE

Powódka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, dnia 14 kwietnia 2016r. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, na mocy którego to pozwany ma zapłacić powódce, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. kwotę 64.873,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy w Kaliszu wydał w sprawie o sygn. akt IV Np. 17/16 nakaz zapłaty zgodny z żądaniem powódki.

Od powyższego nakazu pozwany złożył zarzuty, wnosząc jednocześnie o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

A. S. zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 27 maja 2016r. został wezwany do podpisania zarzutów, wskazania swojego numeru PESEL oraz do uiszczenia opłaty od zarzutów w kwocie 609 zł. pod rygorem ich odrzucenia.

Pozwany złożył wówczas wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych podając, iż nie jest w stanie uiścić opłaty od zarzutów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Z przedstawionego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach wynika, iż A. S. prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną D. S.. Na utrzymaniu małżonkowie mają małoletnią córkę M. S..

Pozwany jest właścicielem ziemi rolnej o powierzchni 2,1087 ha położonej w miejscowości (...) o wartości 70.000 zł. Wnioskodawca posiada również gospodarstwo rolne o powierzchni 4,87 ha, zabudowane: budynkiem mieszkalnym o powierzchni 260 m², garażem o powierzchni 100 m², budynkami gospodarczymi liczącymi 160 m² oraz 120 m² o łącznej wartości 250.000 zł. Gospodarstwo to zostało przewłaszczone na zabezpieczenie zaciągniętej pożyczki w kwocie 100.000 zł. Ponadto pozwany jest właścicielem samochodu osobowego marki C. (...), rok produkcji 2005 o wartości 12.000 zł., objętego zajęciem komorniczym.

Żona pozwanego, D. S. jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Osiąga z tego tytułu wynagrodzenie miesięczne w kwocie 1500 zł. netto. Wnioskodawca uzyskuje dochód z gospodarstwa rolnego w kwocie 800 zł. netto miesięcznie.

Ze złożonego przez pozwanego oświadczenia o stanie majątkowym, rodzinnym i dochodach wynika, iż A. S. w ramach prowadzenia gospodarstwa domowego ponosi miesięcznie wydatki w wysokości 2.855,00 zł. Składają się na nie: koszty związane z utrzymaniem mieszkania w kwocie 650 zł, opłata składki z tytułu ubezpieczenia majątkowego i na życie – 200 zł, wyżywienie – 870 zł, opłata za gaz – 40 zł, opłata za telefon – 120 zł, za internet – 40 zł, przedszkole – 30 zł, koszty kupna odzieży – 200 zł, środków czystości – 150 zł. Ponadto wnioskodawca opłaca składkę oprowadzaną do KRUS w wysokości 130 zł oraz ratę kredytu hipotecznego w wysokości 425 zł.

Postanowieniem z dnia 02 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie o sygn. akt IV P 138/16 oddalił wniosek A. S. o zwolnienie od kosztów sądowych.

Sąd rozpoznający wniosek wskazał, iż wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie przewyższa kwotę 50.000 zł. Analiza informacji zawartych w złożonym oświadczeniu, zdaniem Sądu Rejonowego nie przemawia za zwolnieniem A. S. od ponoszenia kosztów sądowych, w tym opłaty od zarzutów. Wnioskodawca posiada gospodarstwo rolne i z tego tytułu osiąga stały dochód. Żona pozwanego jest zatrudniona w oparciu o umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd I instancji podkreślił, iż koszty sądowe należy traktować na równi z innymi zobowiązaniami ponoszonymi przez strony, dlatego też koszty utrzymania gospodarstwa domowego nie mają pierwszeństwa przed kosztami należnymi Skarbowi Państwa w ramach prowadzonego przez stronę procesu.

Od powyższego postanowienia, pozwany złożył zażalenie, wnosząc o zmianę orzeczenia poprzez zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu orzeczeniu A. S. zarzucił:

- naruszenie przepisu prawa procesowego tj. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia, które nie odpowiada wymogom sformułowanym w tym przepisie;
- naruszenie przepisu prawa materialnego, mianowicie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez niesłuszne uznanie, że pozwany nie zasługuje na zwolnienie od kosztów sądowych;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieprawidłowym ustaleniu sytuacji rodzinno – majątkowej skarżącego, a w konsekwencji niesłuszne uznanie, że sytuacja ta nie uzasadnia zwolnienia go od kosztów sądowych.

Uzasadnienie wydanego orzeczenia skarżący uznał za lakoniczne, niezrozumiałe, a przytoczone tam orzeczenia nieadekwatne do rozpatrywanej sytuacji. Pozwany podał również, iż Sąd oddalił jego wniosek na podstawie twierdzeń powódki zawartych w uzasadnieniu pozwu, do których pozwany - na obecnym etapie sprawy - nie mógł się odnieść.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 102 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 623) [zwaną dalej ustawa o kosztach] zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów.

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych. Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaże, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o majątek, którego jest właścicielem. Ubiegający się o taką pomoc winien w każdym przypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Instytucja zwolnienia od kosztów nie służy utrzymaniu dotychczasowego poziomu życia, skoro granicą określoną w art. 102 u.k.s.s.c. jest utrzymanie konieczne wnioskującego i jego rodziny, lecz ma uczynić realną drogę sądową, na skutek indywidualizacji opłaty sądowej. Przy uwzględnieniu funkcji gwarancyjnej - potrzeb koniecznych wnioskodawcy i jego rodziny. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. I ACz 124/13, LEX nr 1344096).

Zwolnienie od konieczności ponoszenia opłat sądowych jest wyjątkiem. Powinno zostać stosowane wobec osób, które biorąc pod uwagę przeciętny poziom uzyskiwanych dochodów i posiadanego majątku nie mogą ponieść tych opłat bez uszczerbku dla siebie i rodziny. W sytuacji, gdy uzyskiwane dochody oraz posiadany majątek pozwalają na ponoszenie tych opłat, zwolnienie nie powinno być orzekane. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015 r., sprawa o sygn. akt II CZ 96/14, LEX nr 1663823).

Miarodajnym wyznacznikiem przy rozstrzygnięciu zwolnienia od kosztów sądowych jest minimalny standard utrzymania (skromny posiłek, nocleg, podstawowe środki czystości i odzież), a wszystko ponad to musi być oceniane w kategoriach zbytku (chyba że istnieje rzeczywista, życiowa niezbędność posiadania określonego dobra). Jeżeli zaś strona posiada majątek, który nie jest jej do przeżycia niezbędny oraz czyni wydatki o charakterze zbytkownym, to nie ma powodów, dla których Skarb Państwa, a więc ogół podatników, miał ponosić koszty jej prywatnego postępowania sądowego. (por. postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt II Cz 2599/13 LEX nr 1505029).

Obowiązek uiszczenia opłat sądowych nie jest bynajmniej zobowiązaniem mniejszej wagi niż inne zobowiązania publiczne lub prywatne. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 września 2013 r., sygn. akt I ACz 624/13, LEX nr 1366131).

Sąd Okręgowy w Kaliszu, po analizie informacji zawartych w oświadczeniu złożonym przez pozwanego, ustalił iż A. S. dysponuje majątkiem, który pozwala na poniesienie opłaty od zarzutów w kwocie 609 zł. bez uszczerbku koniecznego dla niego oraz jego rodziny.

Wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie została oznaczona na kwotę 64.873 zł. Dnia 21 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym uwzględniający w całości żądanie powódki. Opłata sądowa od wydanego nakazu wyniosła w zaokrągleniu 811 zł. (art. 13 ust. 1 oraz 19 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach). Zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy o kosztach opłata od zarzutów wynosi 609 zł. Skarżący został wezwany do jej uiszczenia. A. S. złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powołując się na trudną sytuację rodzinną oraz majątkową. Ze złożonego oświadczenia wynika, iż pozwany prowadzi wspólnie z żoną gospodarstwo domowe. Na utrzymaniu ma małoletnią córkę. Łączne dochody małżonków wynoszą 2.300 zł. netto, natomiast miesięczne wydatki szacuje skarżący na kwotę 2.855 zł. W regulowaniu bieżących zobowiązań pomagają finansowo pozwanemu jego rodzice oraz teściowie. A. S. jest właścicielem ziemi rolnej o powierzchni ponad 2 ha o wartości 70.000 zł., na skutek zaciągniętej pożyczki posiada ograniczone prawo własności na gospodarstwie rolnym o powierzchni ponad 4

ha zabudowanym domem mieszkalnym, garażem oraz dwoma budynkami gospodarczymi o łącznej wartości 250.000 zł. W skład majątku A. S. wchodzi również samochód osobowy marki C. (...), rok produkcji 2005 wyceniony na kwotę 12.000 zł., który obecnie stanowi przedmiot zajęcia komorniczego.

Sąd I instancji oddalając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powołał się na stabilną sytuacją finansową pozwanego oraz jego małżonki, co zresztą wskazał w uzasadnieniu sporządzonego orzeczenia. Żona pozwanego, D. S. osiąga stały dochód z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w wysokości 1500 zł. netto, natomiast gospodarstwo rolne (będące własnością pozwanego) generuje comiesięczne dochody w kwocie 800 zł. netto. Sąd Rejonowy w Kaliszu dodatkowo wskazał, iż konieczność spłat rat z tytułu zaciągniętego przez pozwanego kredytu hipotecznego nie ma pierwszeństwa przed należnościami przysługującymi Skarbowi Państwa. Zatem ogół podatników nie może ponosić ciężaru prywatnych zobowiązań stron. Rozważania te Sąd Okręgowy uznał za słuszne. Należy bowiem mieć na uwadze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienie strony od kosztów sądowych jest instytucją stosowaną wyjątkowo, tylko w przypadkach gdy bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z egzystencją strona nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych. Nie może ona zatem służyć utrzymaniu dotychczasowego poziomu życia. Jak wskazano wyżej miarodajnym wyznacznikiem przy rozstrzygnięciu zwolnienia od kosztów sądowych jest minimalny standard utrzymania (skromny posiłek, nocleg, podstawowe środki czystości i odzież), a wszystko ponad to musi być oceniane w kategoriach zbytku. W świetle powyższych ustaleń nie można przyjąć, iż sytuacja finansowa i rodzinna pozwanego jest na tyle niekorzystna, aby obciążenie go opłatą od zarzutów stanowiło znaczny uszczerbek w utrzymaniu pozwanego jak i jego rodziny. Stałe, bieżące dochody małżonków pozwalają na uiszczenie kosztów sądowych. Pozwany jest właścicielem ziemi rolnej i z tego tytułu osiąga comiesięczne dochody. W kategoriach minimalnego standardu utrzymania ciężko również umieścić comiesięczne wydatki na internet, ubrania czy abonament za telefon. Zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów nie uzyskują pierwszeństwa zaspokojenia zatem również nie mogą stać się przesłanką przemawiającą za zwolnieniem od ponoszenia kosztów sądowych. Dodatkowo okoliczność, iż wydatki ponoszone przez pozwanego stale, znacznie przewyższają dochody małżonków obniża wiarygodność co do ich wysokości.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzut naruszenia art. 102 ustawy o kosztach Sąd Okręgowy uznał za chybiony. Sąd I instancji prawidłowo ocenił sytuację majątkową i rodzinną pozwanego. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy wskazał fakty na jakich oparł swoje orzeczenie tj. przesłanki jakimi kierował się odmawiając pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych, wyjaśnił podstawę prawną orzeczenia oraz przytoczył odpowiednie przepisy prawa zatem za nieuzasadniony należy uznać również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.

Na marginesie należy wspomnieć, iż art. 96 ustawy o kosztach wskazuje krąg osób ustawowo zwolnionych od kosztów sądowych, Wśród nich są: pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36 w/w ustawy. Przepis ten wyraźnie stanowi, iż chodzi o pracownika wytaczającego powództwo. Regulacja ta obejmuje swoją hipotezą wyłącznie pracownika występującego w roli strony powodowej. Nie dotyczy zaś pracownika, który zajmuje pozycję procesową strony pozwanej oraz pracodawcy, niezależnie od tego, czy występuje on w sprawie jako powód, czy też jako pozwany. (Feliga Przemysław (red.), Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz. LEX 2015). A. S. (będący wnioskodawcą w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych) jest jednocześnie pozwanym w sprawie o zapłatę zatem nie może skorzystać z ustawowego zwolnienia przewidzianego w cytowanym wyżej przepisie o czym wspomniał również Sąd I instancji, a co pozwany uznał za niezrozumiałe.

W tym stanie rzeczy mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. należało oddalić zażalenie jako nieuzasadnione.

/SSO Stanisław Pilarczyk/